

พรรคคอมมิวนิสต์กับการประชุมสมัชชาประชาชนแห่งชาติ ... เลือกผู้นำจีนรุ่นที่ 5

ช่วงนี้เกือบทุกลมหายใจของชาวโลกกำลังจดจ่ออยู่กับข่าวการเลือกตั้งผู้นำยุคใหม่ของหลาย ประเทศมหาอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประธานาธิบดีของสหรัฐฯ ที่จะมีขึ้นในช่วงต้นเดือนพฤศจิกายน สกนี้ และในช่วงเวลาใกล้เคียงกันและสำคัญไม่ยิ่งหย่อนต่อกันก็ได้แก่ การประชุมสมัชชาประชาชนแห่งชาติของพรรค

คอมมิวนิสต์จีน (The Congress of the Chinese Communist Party)

ก็จะไม่ให้ติดตามอย่างใกล้ชิดได้อย่างไรในเมื่อการประชุมครั้งนี้มีความสำคัญมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งผู้นำรุ่นที่ 5 ขึ้นรับตำแหน่งเลขาธิการพรรค ซึ่งเป็นบันไดไปสู่การรับตำแหน่งประธานาธิบดีและประธานคณะกรรมการทหารกลางอย่างเป็นทางการในอนาคต การประชุมครั้งนี้ยังจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกลาง (Central Communist Committee) และคณะกรรมการถาวรประจำกรมการเมือง (Standing Committee of the Political Bureau of the Central Committee) ที่ทรงอิทธิพลชุดใหม่ ซึ่งจะเป็นการเปิดทางให้ผู้นำรุ่นใหม่ขึ้นมาบริหารประเทศจีนต่อไปในอนาคต

แต่โครงสร้างและกลไกของพรรคคอมมิวนิสต์จีนและรูปแบบ วิธีการ ช่วงเวลา และแม้กระทั่งสถานที่ของการประชุมสมัชชาประชาชนแห่งชาติก็ดูจะเป็นสิ่งที่ลึกลับและเข้าใจยากในมุมมองของชาวจีนและชาวโลกส่วนใหญ่ วันนี้ เราลองมาทำความรู้จักกับพรรคคอมมิวนิสต์และการประชุมสมัชชาฯดังกล่าวที่มีความสำคัญยิ่งของจีนกัน ....

ก่อตั้ง สมาชิกร และโครงสร้างพรรคคอมมิวนิสต์

พรรคคอมมิวนิสต์จีนในอดีต (Communist Party of China) ก่อตั้งเมื่อเดือนกรกฎาคม 2464 ด้วยจำนวนสมาชิกก่อตั้งเพียง 50 คน โดยในยุคแรกเป็นเสมือน “ขบวนการใต้ดิน” ที่ต้องลักลอบ

รวมตัวและประชุมกันเป็นระยะ ในช่วง 5 ปีต่อมา จำนวนสมาชิกได้เพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ และก้าวขึ้นเป็นกว่า 57,000 คนในปี 2470 ซึ่งเป็นช่วงจังหวะเวลาที่ท่านเหมา เจ๋อตง (Mao Zedong) เข้ามาเป็นผู้นำ และต้องการให้เป็นองค์กรตัวแทนของชนชั้นกรรมาชีพของทุกเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ นับแต่นั้นมาดูเหมือนพรรคคอมมิวนิสต์จะได้รับความสนใจอย่างมากในวงกว้าง ทำให้จำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและ

ต่อเนื่อง กล่าวคือ พรรคสามารถระดมสมาชิกเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละกว่า 1.2 ล้านคน ส่งผลให้จำนวนสมาชิกของพรรคฯ ขึ้นแตะหลัก 1 ล้านคนครั้งแรกในการประชุมสมัชชาฯ ครั้งที่ 7 ในปี 2488

ภายหลังการต่อสู้อันยาวนานและเอาชนะพรรคก๊กมินตั๋งได้ ในที่สุด ในปี 2492 ท่านเหมา เจ๋อตง ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์และผู้นำประเทศ ในเวลานั้นได้ประกาศผ่านเครื่องขยายเสียง ณ บริเวณจัตุรัสเทียนอันเหมิน รวมรวมและสถาปนาจีนเป็น “สาธารณรัฐประชาชนจีน” ขึ้น ท่ามกลางความปรีดาของผู้เข้าร่วมงานที่สุดลูกहुลทุกตา

ความนิยมในพรรคคอมมิวนิสต์ในเวลาต่อมาได้เพิ่มสูงขึ้นชนิด “จุดไม่อยู่” โดยในการประชุมสมัชชาฯ ครั้งที่ 8 เมื่อปี 2499 จำนวนสมาชิกพรรคฯ ได้เพิ่มขึ้นแตะหลัก 10 ล้านคน และทะยานขึ้นเป็นกว่า 50 ล้านคนในการประชุมครั้งที่ 14 ในปี 2535

โครงสร้างพรรคในสังคมจีน กว่า 60 ปีของการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน พรรคคอมมิวนิสต์ได้กลายเป็นพรรคการเมืองหลักเพียงพรรคเดียวของจีน ปรัชญา แนวคิด นโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของรัฐบาลจีนที่ปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ในแต่ละยุคสมัยล้วนดำเนินไปภายใต้การชี้นำของพรรคคอมมิวนิสต์ อาทิ การปฏิวัติทางวัฒนธรรม การปฏิรูปเศรษฐกิจและเปิดประเทศสู่ภายนอก และการปฏิรูปภาคเกษตรกรรมของจีน ท่ามกลางความขัดแย้งและการแย่งชิงอำนาจภายในพรรค และบททดสอบมากมาย อันนำไปสู่เหตุการณ์สำคัญในหน้าประวัติศาสตร์การเมืองของจีน และประสบการณ์อันหลากหลายรสชาติแก่ชาวจีน แต่กล่าวได้ว่า “จีนมีวันนี้ได้เพราะพรรคคอมมิวนิสต์ที่เข้มแข็ง”

ในทางกลับกัน ก็เกิดคำถามว่า พรรคคอมมิวนิสต์จีนเข้มแข็งได้อย่างไร หากมองการจัดแบ่งโครงสร้างองค์กรก็พบว่า พรรคได้ “แทรกตัว” เข้าไปกำกับตรวจสอบการดำเนินงานในแต่ละองค์กรมากมาย ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับส่วนกลาง ท้องถิ่น และรากหญ้า โดยระดับส่วนกลาง ประกอบด้วยสมัชชาแห่งชาติ คณะกรรมการกลาง คณะกรรมการถาวรประจำกรมการเมือง และคณะกรรมการประจำกรมการเมือง รวมทั้งองค์กรและสถาบันที่ขึ้นตรงกับส่วนกลาง

ในระดับท้องถิ่น จำแนกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมณฑล เมือง และเขต ซึ่งปัจจุบันมีการจัดตั้งคณะกรรมการพรรคในทุกมณฑลและเขตการปกครองระดับมณฑลรวมจำนวน 31 คณะกรรมการ ระดับเมืองหรือเทียบเท่าจำนวน 333 คณะ และระดับเขตหรือเทียบเท่าอีก 2,859 คณะ เลขานุการพรรคในแต่ละคณะกรรมการซึ่งมาสายการเมืองทำหน้าที่เป็นผู้นำของแต่ละเขตพื้นที่ปกครอง

ระดับตำแหน่งสูงยิ่งกว่าฝ่ายบริหารอย่างผู้ว่าการมณฑล นายกเทศมนตรีมหานคร หรือประธานเขตปกครอง เสียอีก

ในระดับรากหญ้า พรรคก็เข้าไป “ซึ่มลึก” อยู่ในทุกองค์กรหลัก อาทิ กิจการรัฐวิสาหกิจ พื้นที่ชนบท หน่วยงานภาครัฐ โรงเรียนและสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย ชุมชนที่อยู่อาศัย กลุ่มสังคม องค์กรตัวแทนเชิงสังคม หน่วยงานในสังกัดของกองทัพปลดแอกฯ และอื่น ๆ โดยในปัจจุบันมีการจัดตั้ง คณะกรรมการพรรคในระดับรากหญ้าถึง 3.6 ล้านแห่งทั่วประเทศ

นอกจากนี้ พรรคยังจัดตั้งองค์กรตรวจสอบวินัย คู่ขนานในแต่ละระดับเพื่อทำหน้าที่ปกป้อง ธรรมนูญและกฎระเบียบ ของพรรค และให้มั่นใจว่าการดำเนินงานใด ๆ ของสมาชิกพรรค สอดคล้องกับแนวทาง นโยบาย และการตัดสินใจของพรรค ในอันที่จะช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของพรรคและต่อสู้กับการคอร์รัปชัน

จึงไม่ต้องแปลกใจที่เวลาเราเข้าไปประชุมหารืองานกับรัฐวิสาหกิจบางแห่งแล้วจะบังเอิญ ไปพบกับเลขาธิการพรรคประจำบริษัท ซึ่งดูจะใหญ่กว่ากรรมการผู้จัดการหรือซีอีโอของบริษัทเสียอีก หรือมีเจ้าหน้าที่บางคนที่อาจไม่มีนามบัตรและไม่ได้รับการแนะนำตัวเข้ามานั่งร่วมประชุมและทำหน้าที่เป็น เสมือนสายลับที่ทุกคนในบริษัทต้องเกรงใจ

พรรคคอมมิวนิสต์และสมาชิกในปัจจุบัน ปัจจุบัน พรรคฯ มีสมาชิกรวมกว่า 82.6 ล้านคน ซึ่งอาจนับได้ว่าเป็นหนึ่งในพรรคการเมืองที่มีสมาชิกมากที่สุดในโลก แต่ก็นับว่ามีสัดส่วนเพียงร้อยละ 6.1 ของจำนวนประชากรโดยรวมของจีน

ในเชิงโครงสร้าง ราวร้อยละ 89 ของจำนวนสมาชิกพรรคในปัจจุบันเป็นชนเผ่าฮั่น จำแนก เป็นสมาชิกเพศหญิงร้อยละ 23.3 และเป็นชนชั้นกรรมาชีพร้อยละ 7.4 ของทั้งหมด ซึ่งนับว่าแตกต่างจาก อุดมการณ์เดิมไปอย่างมาก

นอกจากนี้ ในด้านวุฒิทางการศึกษา พบว่าถึงร้อยละ 93.5 ของสมาชิกพรรคจบการศึกษา ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ซึ่งนับว่าสมาชิกพรรคมีสัดส่วน ของผู้มีความรู้ความสามารถพื้นฐานที่สูงมาก และเมื่อ ตรวจสอบพื้นเพเดิมของสมาชิกก็พบว่า ร้อยละ 30.5 เป็นพวก รากหญ้าที่อาศัยอยู่ในชนบท ในด้านอายุ สมาชิกพรรคฯ เกือบ 2 ใน 3 อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 35-55 ปี และราว 1 ใน 3 มีอายุมากกว่า 55 ปี ซึ่งถือว่ามีสัดส่วนของคนรุ่นใหม่ ผสมผสานอยู่ค่อนข้างมาก

คณะกรรมการกลางและกลไกเบื้องหลังความสำเร็จของพรรคคอมมิวนิสต์

คณะกรรมการกลางพรรคมีจำนวนรวมกว่า 200 คนเปรียบได้กับ “สภาผู้แทนราษฎร” ของพรรคนั่นเอง เทอมหนึ่งมีวาระ 5 ปี และจะจัดให้มีการประชุมใหญ่อย่างน้อยปีละ 1 ครั้งเพื่อติดตามงานและพิจารณาเรื่องสำคัญตามที่ได้รับมอบหมาย ประการสำคัญ คณะกรรมการกลางพรรคมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาแต่งตั้งเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นผู้นำของพรรคและของประเทศ และคณะกรรมการสำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการการเมืองประจำพรรคคอมมิวนิสต์ (Political Bureau of Central Commission) หรือที่เรียกกันว่า “โพลิตบูโร” คณะกรรมการถาวรประจำกรมการเมือง (Standing Committee of the Political Bureau of the Central Committee) และคณะกรรมการกลางทหาร (Central Military Commission) ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติ ภายหลังจากการประชุมสมัชชาฯ สิ้นสุดลง คณะกรรมการกลางพรรคจะเปิดการประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการทั้งสอง เลขาธิการพรรค และตำแหน่งสำคัญที่เกี่ยวข้อง

ขณะที่คณะกรรมการกลางด้านการตรวจสอบวินัยมีจำนวนรวม 29 คน ถือเป็นองค์กรคณะที่มีอำนาจสูงสุดด้านการตรวจสอบวินัยของสมาชิกพรรค เทอมหนึ่งมีอายุ 5 ปี และทำหน้าที่คอยติดตามตรวจสอบและพิจารณาการปฏิบัติตนของสมาชิกพรรคให้เป็นไปตามธรรมนูญและแนวทางของพรรค สมาชิกคนใดมีพฤติกรรมออกนอกกลุ่มนอกทาง โดยเฉพาะสมาชิกพรรคที่มีตำแหน่งระดับสูง ก็จะถูกคณะกรรมการกลางชุดนี้ไต่สวนและพิจารณาบทลงโทษ ท่านโป่ว ซีไหล (Bo Xilai) อดีตเลขาธิการพรรคคนครุฑซึ่งที่มีข่าวคราวเรื่องการผิดจริยธรรมอยู่ในช่วงหลายเดือนหลังนี้ก็ถูกพิจารณาโทษโดยคณะกรรมการกลางชุดนี้แหละ

ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติ คณะกรรมการกลางที่ทรงอำนาจดังกล่าวมีฝ่ายเลขานุการประจำคณะกรรมการกลาง (Secretariat of the Central Committee) ทำหน้าที่เป็น “มือไม้แขนขา” เลขานุการดังกล่าวจะต้องได้รับเสนอชื่อโดยคณะกรรมการถาวรประจำกรมการเมืองและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกลาง ฝ่ายเลขานุการดังกล่าวยังเป็นผู้จัดทำวาระการประชุมและช่วยงานของคณะกรรมการการเมืองประจำพรรคคอมมิวนิสต์ และคณะกรรมการถาวรประจำกรมการเมืองอีกด้วย ในทางปฏิบัติ ฝ่ายเลขานุการนี้จะทำงานอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานกลางที่ทำงานแบบ “ปิดทองหลังพระ” แก่พรรค มีคนเล่าให้ฟังว่า เจ้าหน้าที่ขององค์กรเหล่านี้เป็นเสมือน “คนใน” ที่อาจไม่มีแม้กระทั่งนามบัตรหรือไม่ต้องการเปิดเผยตัวมากนัก แต่กลับมีอิทธิพลอย่างกว้างขวางในจีน ได้แก่

- กรมประชาสัมพันธ์กลาง ซึ่งดูแลเกี่ยวกับการกำกับควบคุมสื่อสารมวลชนของจีนทั้งหมด และเสริมสร้างภาพลักษณ์ของประเทศ พรรค และผู้นำทั้งในและต่างประเทศ

- กรมการจัดตั้งกลาง ซึ่งดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการและผู้บริหารกิจการสำคัญของจีนทั้งระบบ รวมทั้งยังเล่าขานกันว่า องค์การนี้ทำหน้าที่ติดตามความเคลื่อนไหวของสมาชิกพรรคเสมือนเป็น “หน่วยสืบราชการลับ” ด้านทรัพยากรมนุษย์ของพรรค

- อื่น ๆ อาทิ กรมการประสานงานระหว่างประเทศกลาง United Front Work Department สำนักงานการต่างประเทศ โรงเรียนพรรคคอมมิวนิสต์ สำนักงานวิจัยนโยบาย สำนักงานการสื่อสารระหว่างประเทศ สำนักงานได้หวันสัมพันธ์ และแม้กระทั่งหนังสือพิมพ์ People’s Daily

ในส่วนของคณะกรรมการการเมืองประจำพรรคคอมมิวนิสต์ (Political Bureau of

Central Commission) มีจำนวน 25 คน และคณะกรรมการถาวรประจำกรมการเมือง (Standing Committee of the Political Bureau of the Central Committee) ซึ่งปัจจุบันมีจำนวน 9 คน เนื่องจากคณะกรรมการกลางมีจำนวนมากและประชุมหารือกันปกติปีละ 1 ครั้ง คณะกรรมการกลางพรรคจึงแต่งตั้งองค์คณะทั้งสองเป็นเสมือน “ร่างทรง” เพื่อทำหน้าที่แทนอีกต่อหนึ่ง โดยที่ผ่านมาคณะกรรมการกรมการเมืองฯ จะประชุมหารือกันเดือนละครั้ง ขณะที่คณะกรรมการถาวรฯ ประชุมกันสัปดาห์ละครั้ง

ในส่วนของคณะกรรมการกลางทหาร ปัจจุบันประกอบด้วยประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ 3 คน และกรรมการ 8 คนรวมทั้งสิ้น 12 คน ซึ่งส่วนใหญ่เลขาธิการพรรคมักจะนั่งตำแหน่งประธานกรรมการ และอาจเป็นพลเรือนเพียงคนเดียวในคณะกรรมการ ที่เหลือมาจากนายทหารอาวุโสของกองทัพ อาทิ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ประธานของ 4 กรมใหญ่ ได้แก่ กรมเสนานิคม กรมการส่งกำลังบำรุง กรมการเมือง และกรมสรรพาวุธ รวมทั้งผู้บัญชาการกองทัพอากาศ กองทัพเรือ และหน่วยขีปนาวุธยุทธศาสตร์ที่ 2 คณะกรรมการกลางทหารจึงทำหน้าที่เป็นกองบัญชาการร่วมของจีน และโดยที่กองทัพปลดปล่อยประชาชนจีนเป็นกองทัพบกอยู่แล้ว จึงไม่มีการแยกกองทัพบกออกเป็นการเฉพาะ ซึ่งแตกต่างจากของหลายประเทศ

คณะกรรมการกลางทหารมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมและสั่งการกองทัพปลดแอกฯ ของจีน ซึ่งในเชิงปริมาณถือเป็นกองทัพที่ใหญ่ที่สุดในโลก แต่ในความเป็นจริงแล้ว อำนาจในการตัดสินใจใช้กำลังใด ๆ อาทิ เพื่อการสงคราม การป้องกันประเทศ และการรักษาความสงบภายในประเทศเป็นของ “โพลิตบูโร” ขณะที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของจีนมีอำนาจค่อนข้างจำกัด ซึ่งผู้รู้บางคนเปรียบเปรยว่า รัฐมนตรีกลาโหมของจีนทำหน้าที่เป็น “หัวโจก” ในเชิงสัญลักษณ์ด้านการทหารในการติดต่อและสาน

ความสัมพันธ์กับของต่างประเทศเป็นหลักเท่านั้น เหตุการณ์ประท้วงใหญ่ที่จตุรัสเทียนอันเหมินเมื่อปี 2532 แสดงถึงกรอบอำนาจและความสำคัญของคณะกรรมการกลางทหารและโพลิตบูโรได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ผู้นำจีนหลายคนต้องเข้าไปกำกับดูแลคณะกรรมการนี้ด้วยตนเอง

การพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการกลางทหารชุดใหม่คาดว่าจะมีขึ้นในอีก 2 ปีข้างหน้า (ภายหลังการแต่งตั้งเลขาธิการพรรคและคณะกรรมการทางการเมืองชุดใหม่) โดยคาดว่าจะเป็นการส่ง “กระบองอาณัติ” จากท่านหู จิ้นเทาต่อไปยังท่านสี จิ้นผิง

การประชุมสมัชชาประชาชนแห่งชาติที่ผ่านมา

เวลาและสถานที่ประชุม ... เปลี่ยนไปมา และปักหลักที่ปักกิ่ง การประชุมสมัชชาฯ ถือเป็น

การประชุมที่สำคัญที่สุดของพรรค โดยจัดให้มีขึ้นครั้งแรกในช่วงปลายเดือนกรกฎาคม 2464 ณ อาคารสองชั้นในย่านซินเทียนตี้ ใจกลางนครเซี่ยงไฮ้ (Shanghai) แต่ประชุมได้ไม่กี่วัน ผู้แทนจำนวน 12 คนที่เข้าร่วม ประชุมก็ต้องหนีไปหาหรือลี้ภัยที่ทะเลสาบหนานหู (Nanhu Lake) มณฑลเจ้อเจียง (Zhejiang) ทำให้ในเวลาต่อมา พรรคคอมมิวนิสต์ถือเอาวันที่ 1 กรกฎาคมของทุกปีเป็นวันครบรอบการก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้จัดการประชุมประจำปีต่อเนื่องเป็นเวลา 3 ครั้ง และเว้นวรรคในบางปีในเวลาต่อมา โดยในบางช่วงมีการเว้นวรรคถึงกว่า 10 ปีก็มี

นับแต่การประชุมครั้งที่ 11 ในปี 2520 เป็นต้นมา คณะกรรมการกลางของพรรคคอมมิวนิสต์จีนจัดให้มีการประชุมเป็นประจำทุก 5 ปีตามวาระของผู้บริหารระดับสูงของพรรค ซึ่งในธรรมนูญของพรรคกำหนดให้สามารถเรียกประชุมก่อนกำหนดได้หากจำเป็น หรือมากกว่า 1 ใน 3 ขององค์การระดับมณฑลเสนอ

ในประเด็นสถานที่นั้น มีข้อสังเกตว่าการประชุม 5 ครั้งแรกจัดให้มีขึ้นในเมืองสำคัญย่านปากแม่น้ำแยงซีเกียงและตอนใต้ของจีน ขณะที่การประชุมครั้งที่ 6 นับเป็นครั้งแรกและครั้งเดียวที่จัดขึ้นในต่างประเทศ โดยผู้รู้เล่าให้ฟังว่า ในช่วงเวลานั้น พรรคถูกคุกคามอย่างหนักจนสมาชิกต้องระเห็จหนีและไปรวมตัวจัดประชุมกัน ณ กรุงมอสโก (Moscow) โดยความช่วยเหลือของสหภาพโซเวียต (Soviet Union) ในอดีต ซึ่งเป็นเสมือนต้นแบบของระบอบคอมมิวนิสต์ในจีน ต่อมา พรรคเริ่มหันมาใช้กรุงปักกิ่ง (Beijing) เป็นสถานที่ประชุมหลักนับแต่การประชุมครั้งที่ 8 ในปี 2499

ในเรื่องช่วงเวลาประชุมนั้น มีข้อสังเกตว่า การประชุมแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 1-2 สัปดาห์ โดยในยุคแรกนิยมจัดขึ้นในช่วงครึ่งแรกของปี และค่อย ๆ เหยิบไปจัดประชุมในช่วงครึ่งหลังของปี นับแต่การประชุมครั้งที่ 10

ข้อมูลสรุปการประชุมสมัชชาประชาชนแห่งชาติ

ครั้งที่	ช่วงเวลา	สถานที่	จำนวนผู้แทน
1	23-31 กรกฎาคม 2464	เชียงใหม่-หนานหุ มณฑลเจ้อเจียง	13
2	16-23 กรกฎาคม 2465	เชียงใหม่	12
3	12-20 มิถุนายน 2466	กวางโจว	40
4	11-22 มกราคม 2568	เชียงใหม่	20
5	27 เมษายน-9 พฤษภาคม 2570	อู๋ฮั่น	82
6	18 มิถุนายน-11 กรกฎาคม 2471	มอสโค	84
7	23 เมษายน-11 มิถุนายน 2488	เหยียนอัน	547
8	15-27 กันยายน 2499	ปักกิ่ง	1,026
9	1-24 เมษายน 2512	ปักกิ่ง	1,512
10	24-28 เมษายน 2516	ปักกิ่ง	1,249
11	12-18 สิงหาคม 2520	ปักกิ่ง	1,510
12	1-11 กันยายน 2525	ปักกิ่ง	1,545
13	25 ตุลาคม-1 พฤศจิกายน 2530	ปักกิ่ง	1,936
14	12-18 ตุลาคม 2535	ปักกิ่ง	2,000
15	12-18 กันยายน 2540	ปักกิ่ง	2,074
16	8-14 พฤศจิกายน 2545	ปักกิ่ง	2,120
17	15-21 ตุลาคม 2550	ปักกิ่ง	2,217
18*	8-16 พฤศจิกายน 2555	ปักกิ่ง	2,270

หมายเหตุ *คาดการณ์

ผู้เข้าร่วมประชุม ... เพิ่มขึ้นในเชิงปริมาณและคุณภาพ ในการประชุม 6 ครั้งแรกมีผู้แทนเข้าร่วมประชุมต่ำกว่า 100 คน และเพิ่มขึ้นเป็น 547 คนในการประชุมครั้งที่ 7 ก้าวขึ้นแตะระดับ 1,000 คนในการประชุมครั้งที่ 8 เมื่อปี 2499 และนับแต่การประชุมครั้งที่ 10 ในปี 2518 เป็นต้นมา จำนวนผู้แทนที่เข้าร่วมประชุมได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เฉลี่ยมากกว่า 127 คนต่อครั้ง โดยเฉพาะในการประชุมครั้งที่ 13 ซึ่งเป็นยุคของท่านเติ้งเสี่ยวผิงที่ต้องการเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ จำนวนผู้แทนกระโดดพรวดพราดขึ้นมาเป็น 1,936 คน

ทั้งนี้ การประชุมครั้งที่ 14 ในปี 2535 นับเป็นครั้งแรกที่จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมขึ้นแตะ 2,000 คน

หลังจากนั้น จำนวนโควตาผู้แทนดูเหมือนจะเริ่มอึดตัว โดยเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยในแต่ละครั้ง ซึ่งเป็นไปตามสัดส่วนสมาชิกพรรคที่เพิ่มขึ้นนั่นเอง ในการประชุมครั้งที่ 18 ที่กำลังมีขึ้นในไม่กี่วันข้างหน้า จะมีผู้แทนเข้าร่วมประชุมจำนวน 2,270 คน ซึ่งนับว่ามากที่สุดในบรรดาการประชุมที่ผ่านมา

ภาระหน้าที่ ... เข้มข้น หลายคนสงสัยว่าการประชุมสมัชชาที่สำคัญมากนี้พูดคุยหารือในเรื่องอะไรกันบ้าง ก่อนอื่นต้องเข้าใจว่า สมัชชาถือเป็นองค์คณะสูงสุดของพรรคที่นำเอาผู้แทนกว่า 2,000 คนมาประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดแนวทางระดับนโยบายในทุกด้าน โดยยึดหลักการ 1 คน 1 คะแนนเสียง และมีมติตามเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ แม้ว่าในทางปฏิบัติ ประเด็นต่าง ๆ จะมีการหารือกันในทางลับจนได้ข้อสรุปก่อนหน้าแล้วก็ตาม

ที่ประชุมสมัชชาฯ จะรับฟังและพิจารณาให้ความเห็นต่อ “รายงานการเมือง” (Political Report) ซึ่งสรุปผลการดำเนินงานในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาตามมติของที่ประชุมสมัชชาฯ ชุดที่แล้วจากคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์ (CPC Central Committee) และคณะกรรมการกลางด้านการตรวจสอบวินัย (Central Commission for Discipline Inspection) ซึ่งนำเสนอต่อที่ประชุมโดยเลขาธิการพรรค รายงานการเมืองดังกล่าวใช้เวลาอันนับปีในการศึกษา หรือ ร่าง แก้ไข ทบทวน และจัดทำเอกสารเรียกว่าผ่านหูผ่านตาผู้บริหารและคณะกรรมการ ตลอดจนนักวิชาการมากมายที่จะคลอดออกมาได้

มีเรื่องเล่ากันว่า รายงานการเมืองที่เลขาธิการพรรคเจียง เจ๋อหมิน (Jiang Zemin) นำเสนอต่อที่ประชุมสมัชชาฯ ครั้งที่ 16 นั้นมีอยู่ 4 ร่าง ซึ่งใช้เวลาถึง 13 เดือนในการจัดทำร่าง หลังจากนั้นก็ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการถาวรฯ 4 รอบและโพลิตบูโรเต็มคณะอีก 2 รอบ รวมทั้งองค์กรภายใน 178 แห่ง และสมาชิกพรรคกว่า 3,100 คนทั่วประเทศ ตามด้วยการพิจารณาทบทวนของส่วนกลางและนักวิชาการที่มีใช้สมาชิกพรรคอีก 19 วัน ซึ่งนำไปสู่การแก้ไขถึงกว่า 600 จุด ก่อนนำเสนอต่อคณะกรรมการกลางพรรคในการประชุมประจำปีเพื่อพิจารณาทบทวนเป็นระยะเวลาอีก 5 วัน

ขณะที่กระบวนการจัดทำรายงาน การเมืองที่ท่านหู จิ่นเทานำเสนอที่ประชุมสมัชชาฯ ครั้งที่ 17 ยิ่งเข้มข้นมากกว่า โดยใช้เวลา 10 เดือนในการจัดทำร่าง คณะกรรมการถาวรฯ พิจารณาร่างถึง 6 รอบ

และโพลิตบูโรอีก 2 รอบ หลังจากนั้น ร่างได้ถูกส่งไปให้สมาชิกพรรคจำนวนถึง 5,560 คนในองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่นพิจารณา ซึ่งนำไปสู่ข้อเสนอให้มีการปรับปรุงร่างจำนวนราว 2,000 จุด และคณะกรรมการจัดทำร่างได้ปรับปรุงร่างไปเกือบถึง 1,000 ประเด็น ซึ่งโพลิตบูโรเต็มคณะและคณะกรรมการกลางยังพิจารณาทบทวนอีกรอบก่อนจัดทำรายงานฉบับสุดท้ายก่อนไปรายงานสมัชชาฯ

ด้วยระยะเวลาที่จำกัดและระดับความสำคัญของผู้เข้าร่วมประชุม ทำให้ต้องพิจารณาประเด็นสำคัญของพรรคเท่านั้น อาทิ การปรับปรุงธรรมนูญของพรรค ซึ่งปัจจุบันยึดถือเอาปรัชญาแนวคิดของมาร์กซ์ (Marx) เลนิน (Lenin) และเหมา เจ๋อตง (Mao Zedong) รวมทั้งทฤษฎีของเติ้ง เสี่ยวผิง (Deng Xiaoping) เป็นแนวทาง รวมทั้งกำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จัดลำดับความสำคัญ และสะท้อนภารกิจสำคัญที่ประเทศควรดำเนินไปในช่วง 5 ปีข้างหน้า

นอกจากนี้ วาระการประชุมที่สำคัญหนึ่ง ได้แก่ การพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการกลาง 2 คณะ (คณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์ และคณะกรรมการกลางด้านการตรวจสอบวินัย) ขึ้นใหม่ คณะกรรมการกลางทั้งสองนี้มีความสำคัญยิ่ง เพราะถือเป็นกลไกหลักที่จะทำหน้าที่แทนสมัชชาฯ ในระหว่าง 5 ปีที่ว่างเว้น ไม่มีการประชุมนั่นเอง

การประชุมครั้งที่ 18 ... ลึกลับ แต่ยิ่งใหญ่อลังการ

วันเวลาประชุม การประชุมสมัชชาฯ ที่จะมีขึ้นในไม่กี่วันข้างหน้ากำหนดจัดขึ้น ณ กรุงปักกิ่ง โดยถูกกำหนดให้เริ่มประชุมในวันที่ 8 พฤศจิกายน ศกนี้ นอกจากจะเป็นวันดีแล้วยังต่อเป็นวันต่อเนื่องจากการเลือกตั้งประธานาธิบดีของสหรัฐฯ อีกด้วย อย่างไรก็ตาม ในขั้นนี้ยังไม่มีการกำหนดเวลาสิ้นสุดที่ชัดเจนแต่อย่างใด จนก็ดูเหมือนจะเป็นเรื่องลึกลับที่หลายฝ่ายคาดเดากันต่าง ๆ นานา

โครงสร้างของผู้แทน ในจำนวนผู้แทนที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมประชุมจำนวน 2,270 คนนั้น เป็นเพศหญิงมีสัดส่วนร้อยละ 23 ร้อยละ 93.5 มีวุฒิการศึกษาระดับอนุปริญญาขึ้นไป และมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ราว 52 ปี โดยผู้แทนที่อายุน้อยที่สุดได้แก่ เจียว หลิวหยาง (Jiao Liuyang) นักว่ายน้ำโอลิมปิก ซึ่งอายุเพียง 22 ปี ขณะที่ผู้แทนที่อายุมากที่สุดได้แก่ เจียว ร่วหยู่ (Jiao Ruoyu) อดีตนักทศมนตรีกองปักกิ่ง ซึ่งมีอายุถึง 97 ปี

ที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งก็คือ จำนวนผู้แทนที่มาจากสายแรงงานเพิ่มขึ้นกว่า 3 เท่าจาก 51 คนของการประชุมสมัยฯ คราวก่อนเป็นถึง 169 คน ในจำนวนนี้เป็นแรงงานที่ย้ายถิ่นฐานจากชนบทเข้ามาทำงานในเมือง (Migrant Workers) จำนวน 26 คน กลุ่มนักวิชาการ ซึ่งส่วนใหญ่จบการศึกษาจากต่างประเทศและทำงานในสังกัดของสถาบัน “ถังความคิด” (Think Tank) หลักของจีนอย่าง Chinese Academy of Science (CAS) และ China Academy of Engineering (CAE) ก็มีตัวแทนเพิ่มขึ้นเป็นมากกว่า 20 คน ขณะที่ชนกลุ่มน้อยมีสัดส่วนร้อยละ 11 นอกจากนี้ ร้อยละ 72.2 ของผู้แทนเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคหลังเดือนพฤศจิกายน 2519 ในสมัยที่ท่านเติ้งเสี่ยวผิงเป็นผู้นำ

จำนวนผู้แทนในการประชุมสมัยฯ ครั้งที่ 18 ของแต่ละเขตเศรษฐกิจของจีน

เขตเศรษฐกิจ	คะแนนเสียง
ชานตง	75
เซี่ยงไฮ้	73
เสฉวน	72
เจียงซู	70
กวางตุ้ง	69
เหอหนาน	68
ปักกิ่ง	64
หูหนาน	63
เหอเป่ย์	63
เหอเป่ย์	62
อันฮุย	56
เจ้อเจียง	50
เสยหลงเจียง	50
เทียนจิน	48
ยูนนาน	47
กวางสี	46
ส่านซี	43

ฉงชิ่ง	42
ชานซี	42
เจียงซี	42
ซินเจียง	42
ฝูเจี้ยน	41
มองโกเลียใน	40
ก่านซู	39
กุ้ยโจว	38
จีหลิน	37
หนิงเซี่ย	30
ทิเบต	28
ชิงไฮ่	28
ไห่หนาน	28

สัดส่วนของเจ้าหน้าที่ของรัฐลดลงเล็กน้อยจากการประชุมสมัชชาฯ ที่ผ่านมา ขณะที่กลุ่มนักธุรกิจมีผู้แทน 27 คน เพิ่มขึ้นต่อเนื่องจาก 7 และ 17 คนในการประชุมสองครั้งที่แล้ว ทั้งนี้ ร้อยละ 30.5 ได้รับการคัดเลือกจากกลุ่มรากหญ้า ซึ่งเพิ่มขึ้นจากสัดส่วนร้อยละ 28.4 ของการประชุมในครั้งก่อน นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มผู้แทนใหม่จำนวน 4 คน ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาและไปทำงานรับใช้ผู้คนในชนบท (มีจำนวนกว่า 210,000 คนในปัจจุบัน) ผู้บริหารพรรคคาดหวังว่าการเพิ่มสัดส่วนของผู้แทนจากกลุ่มรากหญ้า จะช่วยให้การติดต่อประสานงานระหว่างคณะกรรมการกลางและผู้คนในชนบทดีขึ้น และส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยภายในพรรค

ในอีกด้านหนึ่ง ผู้แทนเหล่านี้ยังอาจแบ่งออกเป็น 2 ส่วนสำคัญ ได้แก่ ผู้แทนของมหานคร/มณฑล/เขตปกครองตนเอง จำนวน 1,556 คน และผู้แทนองค์กรกลางอีกจำนวน 714 เสียง คิดเป็นเกือบ 1 ใน 3 ของจำนวนผู้แทนทั้งหมด ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาตามจำนวนประชากรและขนาดเศรษฐกิจของแต่ละพื้นที่แล้ว เขตเศรษฐกิจที่มีจำนวนคะแนนเสียงมากที่สุดได้แก่ มณฑลซานตง (Shandong) ที่มีจำนวนผู้แทน 75 คน (ตามหลักการ 1 คะแนนเสียงต่อคน) ตามมาด้วยมหานครเซี่ยงไฮ้ (Shanghai) และมณฑลเสฉวน (Sichuan) ที่มีจำนวนผู้แทน 73 และ 72 คน ตามลำดับ และที่น้อยที่สุดได้แก่ มณฑลไห่หนาน (Hainan) ซึ่งมีคะแนนเสียงเพียง 26 คะแนนเท่านั้น นอกจากนี้ คณะกรรมการกลางยังเชิญสมาชิกพรรคอาวุโสบางส่วน ซึ่งเกษียณอายุไปแล้วมาเป็น “ผู้แทนพิเศษ” เข้าร่วมประชุมสมัชชาฯ ในครั้งนี้อีกด้วย

ขณะเดียวกัน ในส่วนขององค์กรที่มีคะแนนเสียงมากที่สุดได้แก่ กองทัพปลดแอก

ประชาชน (People's Liberation Army) มีโควต้าคะแนนถึง 251 เสียง หรือคิดเป็นมากกว่าโควต้าคะแนนเสียงของ 8 พื้นที่ที่ได้รับคะแนนเสียงต่ำที่สุดรวมกันเสียอีก (มองโกเลียใน กานซู กุ้ยโจว จีหลิน หนิงเฉียะ ทิเบต ชิงไฮ่ และไห่หนาน) ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทที่สูงยิ่งของกองทัพฯ ต่อการกำหนดนโยบายและแนว

ทางการพัฒนาพรรคและประเทศ ตามมาด้วยองค์กรกลาง (Central State Organs) และองค์กร/สถาบันที่ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีจำนวนผู้แทนที่มีสิทธิ์เข้าร่วมลงคะแนนเสียง 184 และ 108 คน ตามลำดับ

นอกจากนี้ กองกำลังติดอาวุธประชาชนจีน ซึ่งในยามปกติจะขึ้นตรงต่อกระทรวงความมั่นคงสาธารณะ (Ministry of Public Security) ของท่านเม้ง เจียนจู้ (Meng Jianzhu) ที่เดินทางไปเยือนเมืองไทยเมื่อไม่นานมานี้ และพร้อมที่จะแปรเปลี่ยนไปอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงกลาโหมยามวิกฤติได้ทุกเมื่อ ก็ยังมีโควต้าคะแนนอีก 49 เสียง

จำนวนผู้แทนในการประชุมสมัชชาฯ ครั้งที่ 18 ของแต่ละองค์กร

กองทัพปลดแอกฯ (People's Liberation Army)	251
องค์กรกลางของรัฐ (Central Party Organization)	184
องค์กร/สถาบันที่ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์ (Central Government Ministries and Commissions)	108
ระบบกิจการรัฐวิสาหกิจกลาง (Central State Owned Enterprises)	52
กองกำลังติดอาวุธประชาชนจีน (People's Armed Police)	49
ระบบการเงินกลาง (Central Banks and Financial Institutions)	42
อื่น ๆ	28

เรื่องสำคัญที่จะต้องพิจารณา นอกเหนือจากการพิจารณารายงานความคืบหน้าในการดำเนินงานตามมติของที่ประชุมสมัชชาฯ ที่ผ่านมาของคณะกรรมการกลางแห่งพรรคคอมมิวนิสต์ และ

คณะกรรมการกลางด้านการตรวจสอบวินัย ซึ่งอาจผูกโยงไปถึงการพิจารณาบทลงโทษของนายโป่ว ซีไห่แล้ว ที่ประชุมจะพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์ และคณะกรรมการกลางด้านการตรวจสอบวินัยชุดใหม่ ประเด็น

สำคัญหนึ่งที่หลายฝ่ายต่างกำลังจับตามองอย่างใกล้ชิด ได้แก่ รายชื่อผู้ที่ จะได้รับการคัดเลือกเป็น “โพลิตบูโร” ถาวรชุดใหม่ และจำนวนว่าจะเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร รวมถึงตลอดจนผู้ที่ จะเข้ามาดำรงตำแหน่ง เลขานุการพรรค (ซึ่งท่านสี จิ้นผิงจะ “นอนมา” อยู่) และสำคัญอื่น ๆ

นอกจากนี้ ที่ประชุมยังจะหารือเกี่ยวกับการปรับปรุงธรรมนูญพรรคและตอบข้อซักถาม สำคัญที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการนำเสนอแนวทาง รูปแบบ และขั้นตอน การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองของประเทศที่เหมาะสมในระยะยาว (จีนขณะนี้เริ่มใช้ปี 2573 เป็นปีเป้าหมายกันมากขึ้น) อาทิ การสร้างสังคมที่มั่งคั่งถ้วนหน้า สังคมประชาธิปไตยสตาลิน ชุมชน นวัตกรรม และสังคมที่ปลอดภัย รวมถึงการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชัน และการเสริมสร้างจริยธรรมอันดีของสมาชิก ซึ่งล้วน เป็นเป้าหมายสำคัญและความอยู่รอดของพรรคและประเทศในระยะ ยาว ซึ่งในช่วงที่ผ่านมา คณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์ได้ มอบหมายให้ “ถังความคิด” มากมายหลายวิชาชีพทั้งจากส่วนกลางและท้องถิ่นไปช่วยกันทำการบ้านเพื่อหา แนวทางที่เหมาะสมดังกล่าว และเชื่อว่าหลายความคิดที่จะนำไปสู่ “สิ่งที่ดีกว่า” สำหรับประชาชนพรรค คอมมิวนิสต์ และประเทศจีน จะถูกนำเสนอในการประชุมสมัชชาฯ ครั้งนี้

นักวิชาการและประชาชนจีนยังคาดหวังที่จะฟังการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็น เรื่องการเสริมสร้างเสถียรภาพในภูมิภาค โดยเฉพาะประเด็นกรณีพิพาทเรื่องหมู่เกาะเตี้ยหวู่ และการละทิ้ง ปรัชญาแนวคิดเดิมของคอมมิวนิสต์และของเหมา เจ๋อตงเพื่อให้จีนก้าวไปสู่สังคมยุคใหม่ที่มั่นคงและยั่งยืน ในเวทีโลก รวมทั้งยังอาจมีประเด็นสำคัญมากมายที่ถูกหยิบยกขึ้นมาหารือในการประชุมสมัชชาฯ ครั้งนี้

ขณะที่จีนกำลังรุกคืบเป็นมหาอำนาจด้านเศรษฐกิจและการเมืองของโลก ภายใต้การ ขับเคลื่อนในเชิงนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์จีน การประชุมสมัชชาฯ ครั้งที่ 18 ในไม่กี่วันข้างหน้าจึงมี ความสำคัญในหลายด้านที่น่าจับตามองอย่างแท้จริง

รวบรวมและเรียบเรียงโดย

ดร. ไพจิตร วิบูลย์ธนสาร

อัครราชทูต (ฝ่ายการพาณิชย์) ณ กรุงปักกิ่ง

2 พฤศจิกายน 2555